

Bir Zamanlar Anadolu

Anadolu topraklarında bizden önce kimlerin yaşadığını hiç merak ettiniz mi? Anadolu geçmişte pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış. Bu uygarlıklardan biri de Hititler. Hititler MÖ 17. yüzyıldan MÖ 13. yüzyılın sonlarına kadar Anadolu'da yaşamış. Haydi gelin, Hititleri birlikte tanıyalım.

Çok eskiden Anadolu'da Hattiler adı verilen, küçük topluluklar halinde yaşayan insanlar varmış. Hatta Anadolu'ya eskiden Hatti Ülkesi deniyormuş. Hititler küçük topluluklar halinde Anadolu'ya gelip Hatti Ülkesi'ne yerleşmişler. Bu topluluklar zaman içinde bir araya gelerek Hitit İmparatorluğu'nu oluşturmuşlar. Savaşçı bir uygarlık olan Hititler imparatorluklarının sınırlarını zamanla iyice genişletmiş. Ancak imparatorluk MÖ 1200'lü yılların sonlarına doğru gücünü kaybederek yıkılmış.

Hattuşaş'ta Hititler Yaşamış

Hititlerin başkenti Hattuşaş bugünkü Çorum ilinin güneybatısında bulunuyormuş. Hattuşaş surlarla çevriliymiş. Nüfusunun yaklaşık 30 bin olduğu düşünülen Hattuşaş, aşağı şehir ve yukarı şehir olarak iki bölümden oluşuyormuş. Şehrin merkezi aşağı şehirmiş. Hitit kralı, ailesi, hizmetçileri, askerleriyle birlikte burada yaşamış. Hitit halkı da yukarı şehirde yaşamış. Halkın oturduğu evler genellikle tek katlıymış. Sayıları daha az olmakla birlikte çift katlı evler de varmış. Evlerin duvarları kerpiç denen toprak, su ve saman karışımı bir malzemeden yapılmış. Evlerin çatılarıysa kamışlarla kaplanırmış. Hattuşaş'ta surlarda birçok kapı da varmış. Aslanlı Kapı, Kral Kapısı, Sfenksli Kapı bunlardan bazıları. Bu kapılardan bazılarının kalıntıları günümüze kadar kalmış.

Çocuklar aşık oynuyor. Bugün de oynanan bu oyunda aşık adı verilen kemikler kullanılır.

Hitit Çivi Yazısında Kullanılan Bazı Heceler

a	e	i	u
ma	ha	za	na

Hititler bugün bizim Hititçe adını verdiğimiz bir dili kullanırlarmış. Yazı olarak da hem çivi yazısı hem de hiyerogliften yararlanırlarmış. Çivi yazısını özel çubuklarla ıslak kil tabletlere yazarlarmış. Daha sonra bu tabletleri fırınlar ya da güneşte kuruturlarmış.

Bazı Hitit Hiyeroglifleri

Kral		Ülke	
Büyük		Kent	
Büyük Kral		Oğul	
Büyük Kraliçe		Sevmek	
Kız		Ben	

Çivi yazısında harfleri ve heceleri temsil eden simgeler, üçgenler ve çizgilerden oluşur.

Hiyeroglif ya da resimyazısı denen ve şekillerden oluşan yazı daha çok taşların üzerine yazarken kullanılmış. Hiyeroglif genellikle halka hitap eden anıtlarda görüldüğü için arkeologlar Hitit halkının çoğunluğunun hiyeroglif yazısını bildiğini düşünüyorlar.

Hititlerden kalan bu anıt üzerinde hiyeroglif kullanılmış.

Hititler savaş teknolojilerinde çok ileriymişler. Diğer uygarlıkların kullandıklarından çok daha hafif savaş arabaları yapmışlar. Daha önceden arabanın gövde kısmının en arkasında bulunan tekerlekleri, arabanın gövde kısmının ortasına yerleştirmişler. Bu sayede savaş arabalarına iki asker yerine üç asker birlikte binebilmeye başlamış.

Her savaş arabasında bir sürücü, bir savaşçı, bir de kalkanlı muhafız bulunurmuş. Bu durum, onların savaşlarda üstünlük sağlamasına yardımcı olmuş.

Hititlerle Eski Mısırlılar arasındaki çatışmaların artmasıyla iki imparatorluğun orduları MÖ 1285 yılında karşı karşıya gelmiş. Böylece dönemin en büyük savaşı olan Kadeş Savaşı gerçekleşmiş. MÖ 1270 yılında da Hitit kralı III. Hattuşili ve Mısır firavunu II. Ramses arasında Kadeş Antlaşması imzalanmış. Bu, tarihin ilk yazılı barış antlaşması kabul edilir.

Bu fotoğrafta Kadeş Antlaşması'nın üzerinde yazılı olduğu kil tableti görüyorsunuz. Bu tablet bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde sergileniyor.

Hititler demiri eritmeyi başarıp bundan çeşitli eşyalar üretmiş. Demirin eritilmesinin o dönem için çok güç bir iş olduğu tahmin ediliyor. Çünkü demir çok yüksek bir sıcaklıkta erir. Hititler, demiri eritebilecek kadar yüksek sıcaklık verebilen fırınlar yapmışlar. Bu sayede günlük yaşamlarında kullandıkları pek çok eşyayı da demirden üretmeye başlamışlar. Hititlerden sonra demir dünyanın diğer bölgelerinde de yaygın olarak kullanılmaya başlanmış.

Hititler seramik eşyalar da kullanırlarmış. Çömlekler, tabaklar, hayvan ya da insan şekilli heykelcikler, gaga ağızlı testiler, aslan ve boğa gibi hayvan şekilli kaplar, üzerlerine tören sahneleri resmedilmiş vazolar bunlardan bazıları.

Fırtına Tanrısı Teşup

Hititler, çok sayıda tanrıya inanırlarmış. Bu nedenle kendilerini "bin tanrılı halk" olarak adlandıırırlarmış. Fethettikleri yerlerde yaşayanların tanrılarını da benimserlermiş. Doğa olaylarının tanrılarla ilişkili olduğuna inanırlarmış. Bu tanrılardan bazıları Dağ Tanrısı, Güneş Tanrısı ve Fırtına Tanrısıymış. Çok önem verdikleri tanrılardan biri Fırtına Tanrısı Teşup'muş. Teşup'un Hurri ve Şerri adlarında iki boğası olduğuna inanırlarmış. İnanışlarına göre Teşup, bu iki boğanın çektiği bir arabayla göklerde gezermiş.

Hititlerden Kalma Eserleri Görmek İsterseniz...

Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Çorum Müzesi, Alacahöyük Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Adana Müzesi, Amasya Müzesi, Gaziantep Müzesi ve Kayseri Müzesi'ni ziyaret edebilirsiniz.